

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dîtîqa (nouum) ḥadāta (testamentum)

Parisiis, 1584

Cap. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39367

lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita.
 15 Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo sunt.

16 Sic luceat lux vestra coram hominibus: vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.

17 Nolite putare quoniam veni soluere legem aut prophetas: amen veni soluere, sed adimplere.

18 Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum & terra, iota vnum aut vnus apex non praeteribit a lege donec omnia fiant.

19 Qui ergo soluerit vnu de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno caelorum. qui autem fecerit & docuerit: hic magnus vocabitur in regno caelorum.

20 Dico autem vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum.

21 Audistis quia dictum est antiquis, Non occides. Qui autem occiderit, reus erit iudicio.

22 Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui

quae sup ciuitas abscondi potest non mundi lux
 נורה דעלמא לא משכרא דתמשא מדינתא דערל
 sub eam & ponit lucernam accendit neque edificata est montē
 טורא בניא: ולא מנהרין שרנא וסימין לה תחת
 qui in domo iis omnibus & lucet candelabrum sup sed modio
 סאתא אלא על מנרהא ומנהר לכל אילין דבביתא
 vt videat hominis filii coram lux vestra luceat sic sunt

אנון: 16 הכנא ננהר נוהרכון קדום בני נשא דנהוון
 qui in caelis est pre vestrum & glorificet bona opera vstra
 עבדיכון טבא ונשבחון לאבוכון דבשמיא: 17
 vt solvam non pphetas aut legem vt solvam quodd veni putetis

תסברון דאתית דאשרא נמוסא או נביא לא דאשרא
 donec vobis ego dico enim amen vt adimplea sed
 אלא דאמלא: 18 אמין גיר אמר אנא לכון דעדמא
 non apex vnus aut vnum iod & terra cali transferint

דנעברון שמיא וארעא יוד דרמא או הר כרמא לא
 soluerit quisquis fiant omnia donec lege a preteribit
 נעבר מן נמוסא עדמא דכל נהוא: 19 כלמן דנשרא
 hominu filios sic & docuerit minimis hiee mandatis ex vnum igitur

הכיל חד מן פוקדנא הליון זעורא ונלה הבנא לבני נשא
 & docuerit fecerit aut quisquis caelorum in regno vocabitur minimus
 בעירא נתקרא במלכותא דשמיא כל דין דנעבר ונלה
 vobis ego dico caelorum in regno vocabitur magnus hic
 הנא רבא נתקרא במלכותא דשמיא: 20 אמר אנא לכון
 & Pharisaeoru Scribaru plusquam iustitia vestra absidauerit nisi enim

גיר דאן לא תאתר כאנותכון יתיד מן דספרא ופרישא
 caelorum in regnum intrabitis non
 לא תעלון למלכותא דשמיא:

ieiunium precedentis septimam in sabbatho tertix marutinis
 דנפרא דתלתא בשבא דשבטא קרמיתא דעומא
 occiderit & quisquis occides non antiquis quod dictu sic audistis

שמעתון דאתאמר לקרמיתא לא תקטול וכל רנקטול
 irascetur quique vobis ego dico verbo ego iudicij est reus

מחיב הו לדינא: 22 אנא דין אמר אנא לכון דכל מן דנרגא
 & quicūque iudicij est reus temere, fratrem suum contra
 על אהווי איקרא מחיב הו לדינא וכלמן

τὸ φῶς τῷ κόσμῳ. ἢ δειλάται πόλις κρυβίται ἐπὶ τῶν ὄρεων καὶ μύθη 15 ἢ δὲ ἀψέουσι λύχνον, καὶ πρὶ ἑαυτῶν ἀποθήκῃ
 ἵσταν τὸν μόδιον, ἀλλ' ὅτι τὸ πλὴν λύχνου ἐστὶν ἐπὶ τῶν οὐρανῶν. 16 ὅταν λαμβάνῃ τὸ φῶς ὑμῶν ἐπι-
 κειμένον ὑπὸ τὸν μόδιον, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὴν κεφαλὴν ἐργασίαν, καὶ δόξασωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν, τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 17 μὴ νομίσητε ὅτι ἤλθον καταλύσαι τὸν νόμον, ἢ τὰς ἐπιτάξεις· οὐκ ἤλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.
 18 ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἕως ἀπὸ παρέλθῃ ὁ ἄριστος & ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν, ἢ μία κεφαλαία ἢ μίση παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου,
 ἕως ἀπὸ πάντων γίνωσκται. 19 ὃς ἐὰν οὐκ λύσῃ μίσην τῶν ἐπιτάξεων τούτων τῶν ἐλαχίστων, & διδάξῃ ἕτερον τοῖς ἀκού-
 σαι, ἐλαχίστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ὃς δ' ἀπὸ ποιήσῃ & διδάξῃ ἕτερον μὴ ἐλαχίστος κληθήσεται ἐν τῇ βασι-
 λείᾳ τῶν οὐρανῶν. 20 λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ ἀπολείψῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλείον τῆς δικαιοσύνης τῶν
 Ἰουδαίων καὶ τῶν Φαρισαίων, οὐκ ἐστέ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 21 ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, ἢ φονεύσεις, ὃς δ' ἀπὸ φονεύσῃ, ἕνο-
 χος ἕσται τῇ κελσίᾳ. 22 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργίζῶν ἑαυτὸν ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκόνη, ἕνοχος ἕσται τῇ κελσίᾳ, ὃς δ'

dixerit & quisquis concilij est reus raka fratri suo dixerit
 דנאמר לאהוריו רקא מחיב הו לכנושתא וכלמן דנאמר
 obtuleris igitur si ignis gehennae est reus fatue
 ללא מחיב הו לנהנא דנורא : 23 אן הו הכיל דמקרב
 cōtra te q̄ retinet recordat⁹ fueris & illie altare super munus tuum tu
 אנת קורבנך על מדבחה ותמן תתדבר דאחיד עליך
 altare sup oblationē tuā illie relinque aliquā inimicitia frater tu⁹
 ארוך אבתא מדם : 24 שבוק תמן קורבנך על מדבחה
 oblationē tuā offer veni & tunc fratre tuo cum reconciliare primum & abi
 וול לוקדם אתרעא עם ארוך והודין תו קרב קורבנך :
 in via es cū illo donec citō litis tux domino cū deſiderabilis eſto
 הוית מתאוא עם בעל רינך עגל עד עמה אנת באורחא
 exactori tradat te & iudex iudici tradat te litis tux dominus ne
 דלמא בעל רינך נשלמך לרינא ורינא נשלמך לגביא
 exhibis q̄ nō tibi ego dico & amen vinctorū in domū & icidas
 ותפל בית אסורא : 26 ואמין אמר אנא לך דלא תפוק מן
 q̄ dicit̄ est audistis vltimum octauum reddideris donec illinc
 תמן עד מא דתתל שמונא אחריא : 26 שמעתון דאתאמר
 qui aspexit q̄ oīs vobis ego dico verō ego mœchaberis q̄ nō
 דלא תגור : 28 אנא רין אמר אנא לכו דכל מן דחזא
 in corde suo mœchatur⁹ est eā illicō vt eā concupiscat mulierem
 אנתתא איך דנרנורא מחרא נרה בלכרה :
 abs te & proice eū erue eū tibi obſtaculo ſit dexter ocul⁹ tu⁹ abs ſi
 אן רין עינך דימינא מכשלא לך חציה ושדיה מנך
 29 cadat corp⁹ tuū totū & nō mēbrū tuū vnū vt pereat enim tibi expedit
 פקה לך ניר דנאבד הד דרמך ולא כלה פנך נפל
 abs te p̄iice eā abſcinde tibi obſtaculo eſt dextera man⁹ tua eſti in gehennā
 בנהנא : 30 ואן אירך דימינא מכשלא לך פסוק שדיה מנך
 corp⁹ tuū totū & nō mēbris tuis ex vnū vt pereat enim tibi expedit
 פקה לך ניר דנאבד הד מן דרמך ולא כלה פנך
 vxorem ſuam. qui dimittit quodd̄ is dictum eſt in gehennam cadat
 נפל בנהנא : 31 אתאמר דמן דשרא אנתתה
 repudij ſcriptum ei det
 נתל לרה כתבא דדוללא :

autem dixerit fratri suo, raka, reus erit concilio : qui
 ca, reus erit concilio : qui autem dixerit fatue, reus
 crit gehennae ignis.
 23 Si ergo offers munus
 tum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tu⁹
 habet aliquid aduersum te :
 24 Relinque ibi munus tuū
 ante altare, & vade prius re-
 conciliare fratri tuo, & tunc
 veniens offers munus tuū.
 25 Esto consentiens aduer-
 sario tuo citō dū es in via cū
 eo: ne forte tradat te aduer-
 sarius iudici, & iudex tradat
 te ministro, & in carcerem
 mittaris.
 26 Amen dico tibi, non
 exies inde donec reddas no-
 uissimum quadrantem.
 27 Audistis quia dictum est
 antiquis, Non mœchaberis.
 28 Ego autem dico vobis
 quia omnis qui viderit mu-
 lierem ad concupiscendum
 eam, iam mœchatus est eam
 in corde suo.
 29 Quod si oculus tuus
 dexter scandalizat te, erue
 eum, & proice abs te. Ex-
 pedit enī tibi vt pereat vnū
 membrorum tuorum, quātm̄
 totum corpus tuum mittat-
 ur in gehennam.
 30 Et si dextra manus tua
 scādalizat te, abſcinde eam,
 & proice abs te. expedit e-
 nim tibi vt pereat vnū
 membrorum tuorum, quātm̄
 totum corpus tuum eat in
 gehennam.
 31 Dicitum est autem, Qui-
 cunque dimiserit vxorem
 suam, det ei libellū repudij.

23 אן הו הכיל דמקרב
 24 רלינקע איבי מונס טווא
 25 אסטו קונסענטינס אדוורסאריו טווא ציטו דו עס איז אין וויא צו עו
 26 אמן דיכו טיבי נאך און אונזערע קעמערען וועסטו נישט אראפגיין פון דא
 27 אונטערשטענדיקע זאך האט מען געזאגט אלטע צייטן און איך זאגן
 28 איך זאגן אונדעם און אונדעם און אונדעם און אונדעם און אונדעם
 29 ווען דער ריכטיקער אויגן וועט דיין ריכטיקער אויגן וועט דיין ריכטיקער
 30 ווען דער ריכטיקער אויגן וועט דיין ריכטיקער אויגן וועט דיין ריכטיקער
 31 ווען דער ריכטיקער אויגן וועט דיין ריכטיקער אויגן וועט דיין ריכטיקער

